

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
talunk és jutányos aron végeztünk.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfel 1^{en}.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.
Hirdetések jutányos aron közölletnek.
E g y e s z á m á r a 30 f i l l é r.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Bibliai képek.

I.

A farizeus és publikánus.

Lukács ev. XVIII. 9—14.

A jeruzsálemi fényes templomba
Imádkozásra gyűl a nép :
A farizeus utat törve
Kevélyen a szent helyre lép.
A publikánust bűnbánó szíve
A tornácban állítja meg :
Mellét verve, fejét lehajtva,
Aján bűnvallomás remeg.

„Hálát adok te néked Isten !
Hogy mint más, olyan nem vagyok ;
Bőjtölök két napján a hétnek,
Mindenemből dézsmát adok.
Nem vagyok tolvaj, sem parázna,
Vagy mint e publikánus itt“
Imádságát végezve, mint jött,
A farizeus távozik.

A publikánus bűnterhelt szíve
Ott vezekel még töredelmesen :
„Légy irgalmas nekem, bűnösnek
Oh könyörülő Istenem !“

A farizeus visszanéz rá,
Göggel magát felmagasztalva :
Ne csüggedj oh én publikánusom !
Felölelt már az Ur irgalma !

Tóth József.

Külső szervezkedés, belső fejlesztés.

Az egyházi hatóságok, mint minden hatóságok akkor működnek legjobban, midőn nem is működnek, illetve működésükről alig hallunk valamit.

A mikor a hatalmi gépezet zajos mozgásba jön, akkor rendesen baj van. Vagy az elhaltak helyét kell betölteni (választások) vagy a jelentkező hibákat kell megtorlani (fegyelmi esetek) vagy valami bajt, pert kell eligazítani (közigazgatási ügyek). Más dolgokról a mi gyűléseink ritkán tanácskozhatnak.

Régen teljesen elég volt ennyi az egyházi ügyek rendes vitelére. Egyszerűek voltak a társadalmi viszonyok és mozdíthatatlanok. Az egyházak csaknem önálló életet éltek és a központi erőre alig volt szükség. És ez a tagozódás megfelelt az akkori társadalmi és állami helyzetnek. 1848. óta azonban a viszonyok alaposan megváltoztak. Állami életünk hihetetlen fejlődést végzett és ezen fejlődéssel lépést tartott a társadalom átalakulása is.

Ma nemzetgazdaságilag, szellemileg, társadalmilag és politikailag a teljes viláfgoragatagban hanyódnak és legnagyobb, legégetőbb kérdésekkel vergődünk. Ilyen helyzetben a kormányzó, bíraskodó, uralkodó u. n. hivatalos egyház feladatain és mezején túl egy új láthatár és szélesebb mező nyílik, a melyet elfoglalni egyfelől kötelesség, másfelől pedig hálás és jutalmazó feladat.

Megtetszik ez világosan a dr. Pályi szerepéből, a kinek nevét nem lehet a mi újabbkori történetünkben hallgatással mellőzni. Ez a merész tollu hírlapíró, noha sem eredetileg hozzánk nem tartozott, sem az egyházban semmi hivatalos állást vagy méltóságot el nem foglalt, éveken keresztül vezérszerepet játszott nálunk, csak a miatt, hogy foglalkozott velünk, papjainkkal és a protestáns ügyekkel. Még ma is nagyobb udvara és kísérete van, mint akármelyik vezéremberünknek s ha Bánffyt támadja, ha gróf Tiszát pártfogásába veszi vagy megfordítva: szóval el kell neki nézni. Így volt ez legalább eddig az O. R. L. E. megalakulásáig. Ma már sorsunkat magunk vettük kezünkbe s így van ez jól. A lelkészi kart emancipáltuk az esetlegesség és alkotmányon kívül álló tényezők hatása alól és Pályinak nincs mit tennie, mint vagy a prot. világi sajtó egyik képviselőjeként beilleszkedni a többi egyházat építő tényezők sorába, vagy teladni eddigi önálló szereplését s mint üstökös folytatni futását.

Bármilyen történjék, nekünk haladni kell a megkezdett uton és folytatni kell a szervezkedést. Az Orsz. tanító és tanáregyesületek s az Orle mellett meg kell alakítani a Prot. Szövetséget, azután az antiklerikális ligát s ezekben és ezek által a hivatalos egyház támogatására állítani a többi irodalmi, tudományos, gyakorlati egyesületek sorozatát.

Az együvé tartozó elemeket mindenütt össze kell hozni és munkába állítani. Így lesz a nagy mű teljessé. A külső elrendezkedést így fogja követni a belső fejlesztés nagy munkája.

És éppen erről akarok most szólni. Alkotmányos gyülekezéseink és iskoláink mellett a közönséges istenisztelet volt eddig egyetlen életnyilvánulása egyházunknak. Hatékonyabbá kell tenni ezt is mind a liturgiális reformmal (a melyhez az énekeskönyv ügye is bele tartozik), mind a lelkészképzés és a prédikálás eddigi módjának megváltoztatásával.

A mi lelkészképzésünk alapjává a szentírást és a lélektant kell tenni. Erre pedig az szükséges, hogy az eddigi nagy mértőföldes csizmákban járó biblia magyarázati methodusunkon változtassunk és lehetőleg a 4 éven át röviden, tömören, az egész szentírást olvassunk és megismertessük. Azután a nevelés. Eddig nem neveltük lelkészjelölteinket, egy meglehetősen skolasztikus jellegű tanításon kívül rábíztuk sorsukat a társadalomra. A mi eljárásunk sem szorosan véve tudományos nem volt, ehez egyetemi keret kellett volna, sem a gyakorlati célt nem szolgálta, ehez meg több élet és az élet jelenségeinek figyelemmel való kísérése lett volna kívánatos. Így aztán nem csuda, ha a mi lelkészeinket unitarizmussal vádolták s prédikálásunk is vagy csak merő moralizálásból, vagy egyoldalú dogmatizálás vagy az alkalmiságok túlvitt hajhászatából táplálkozott s mindezek felett nem tekintett tényleges gyakorlati célokat, az akaratnak nevelését és annak meghatározott célra irányítását.

A mai kor papja nem mondhat többé betanult beszédet, nem használhat csak idegen a szónoklat külső céljait szolgáló finoman kicsiszolt irodalmi remekeket. Neki olyan dolgokat kell mondania, a melyek hallgatóit közvetlen érdeklik, a mik a helyzetnek megfelelőleg a szentírás örökigazságai alapján s a hitvallás keretében lelkén és saját élményein, tapasztalatain keresztül szűrődnek és keble mélyéből buzognak.

A kothurnusos, levegő eget vagdaló szónoki remekeknek végők van. A lelkésznek ma közvetlenebbül s gyakrabban kell beszélnie. Mind-

erre azonban meg kell tanítani a lelkészjelölteket s ha ez megtörtént, a közönséges istenisztelet, s a lelkész szereplése lesz továbbra is központja a mi egyházi életünknek és ez így is kell hogy legyen.

Hiveink nagy részére azonban más úton is kell hatni. A különféle egyesületek útján, a melyek a nagyobb egyházakban a fejlettebb társadalmi élet követelményeinek megfelelőleg egyszerűen nélkülözhetetlenek és a sajtó útján, a mely a közvélemény kialakítására, a lelkek megnyerésére és meggyőzésére a legtermészetesebb eszköz s melynek hatását nem kell kicsinyleni.

Nagyobb gyülekezeteink helyi lapokat adjanak ki és mint Hódmezővásárhelyen történt egyházi könyvkereskedéseket állítsanak. Ezek akár rendes cégbejegyzés mellett s kereskedelmi alapon, akár sajtóügyi osztály név alatt és administrative lehetővé teszik a vallásos röpiratok, traktátusok és a helyi egyházi közlöny elterjesztését.

Ezek a vallásos jellegű lapok azonban még nem meritik ki a prot. sajtó feladatát. Rajta legyünk, hogy az irodalomban is visszafoglaljuk régi helyünket és mind tudósainkat munkába állítsuk s mind a hírlapokat is felhasználjuk eszméink propagálására nézve. Legalább azoknak az eszméknek, a melyek a szoros vallási elven és igazságon kívül egyetemes faji emberi életelveket és igazságokat képviselnek. Erre nézve nincs más lehetőség, mint tudósainknak módot adni arra, hogy dolgozataikat közrebocsáthassák, s lehetővé tenni, hogy minden nagyobb városban és központban, mely egy vasárnapi vagy akár helyi napilapot megbír, alkalmas erők mozgásba hozatala által egy céljainkat szolgáló helyi lap indíttassék. Beszélni és a tollat forgatni csak tudunk. Meg kell azért keresni a módját annak, hogy a helyi sajtószolgálat terén mi is tegyünk meg a mi megtehető. Eddig is vannak biztató jelek e téren. Van egy pár helyi organumunk, a mely a mi irányunkat szolgálja, kielégíti a közönség igényeit, fenn tudja magát tartani és még is nem tendenciózus. Az, hogy hivatalból dirigáljuk e lapokat s hogy még hibáinkat is legyezzessék nem volna jó. Nekünk olyan a szervezetünk, hogy mindig a közvélemény és közönség támogatására és ellenőrzésére is szorulunk.

A vidéki hírlapok útján kellene hát több tért foglalnunk, mi azonban folyvást a prot. napilap eszméjével vergődünk. Jó volna ez is, de erre a közegyház támogatása és erő kifejtése szükséges. A megindult gyűjtés az első feltétel, azonban a prot. sajtó iroda is sokat pótolhatna, ezt kell ujjal meg sürgetni és mondani

valóinkat ennek útján elhelyezni. A létező politikai lapok irányok szerint bizonytalannal felvonnék közvéleményeinket. Így elkerülhetnénk azt, hogy valamelyik politikai pártnak lekössük magunkat.

Nyíltan szólok. Egy biztosított költségvetés nélkül dolgozó tiszta prot. napilapnak én a megindítását kockáztatott vállalatnak tartom s az a nézetem, hogy magán kiadókkal kalandos vállalkozásokba sodorjuk bele az egyházat és oda jutunk, ahová Pályival. Az ő vállalkozása nem sikerült, de nekünk is 10,000 koronánk veszett oda. Egyházaink és lelkészeink erejükön felül támogatták őt s mégis úgy tűnik fel, mintha az ő kegyelméből éltünk volna. Ez lealázó dolog s nem szabad megismételni újra. Nagy kár és veszedelem származik belőle. És mégis csaknem ez történt. A krajcáros napilap terve bár meg nem valósult, tőlünk mégis nagy áldozatot követelt az Énekeskönyv egységének feláldozását. Most lett volna alkalom arra, hogy ezt a 4 kerület maga kiadhassa s mégis az történt, hogy Tiszántul és a többi kerületek ismét külön szakadtak. Ez bűn az unitás eszméje ellen és én nem tudom elképzelni, hogy másként mint tudta volna megszerezni a Hornyánszky cég a három egyházkerület énekeskönyvi monopóliumát, ha csak ellenértékül nem ígérte meg érte a krajcáros lap kiadását, ez azonban elmaradt. De ez még csak a kisebb rossz. E vállalkozás még rosszabbul is üthetett volna ki.

De nem időzöm e tárgynál tovább, nem akarok rekriminálni. Az volt a célom, hogy szervezetünk külső kiépítésének szükségét indokoljam és a belső fejlesztés követelményeire rámutassak. Bibliát ismerő, annak igazságaitól áthatott hithű nemzedék, a prot. nagy eszmék szolgálatában álló sajtó, prot. tudósok, a társadalmi élet minden kérdéseiben (anyagiakban is) otthonos és jóakaratu közreműködés, erre volna szükség. S mi gátol bennünket abban, hogy mindezeket megszerezzük?

A lelkészképzés ügye most van napi rendben. Legyünk rajta, hogy tökéletesebbé tétessék. Tehetségeket megfelelő javadalom nélkül nem kapunk. Adassék meg nekik. Új hang, új modor kell a szöszékben s mindennek felett erős hit. Mindennek megadatnak azoknak, a kik Isten országát keresik és építik. Kivánatos, hogy az élet nagy problémáinak a megoldásában is részt vegyünk. Ne vonogassuk magunkat tőle. Használjuk fel az időt míg nappal van. Csodálatos nagy dolgok véghezvitele várhat még reánk. Csak hinni kell és a hegyeket is elfogjuk mozdítani.

Dr. Ferenczy Gyula.

A templomi szószék hatalma.

Csudálatos s szinte érhetetlen irányzat az, mely manapság hol itt, hol ott felüti fejét, mely hírlapi közleményekben ép' úgy, mint magános beszélgetésekben nem egyszer nyer kifejezést, az az irányzat, az a törekvés, mely a templomi szószék becsét, értékét akarja leszállítani s az a legkülönösebb, hogy még protestáns lelkészek között is akadnak ez irányzatnak követői, kik nem átalják nyíltan hangoztatni, hogy a lelkész kathedrai szereplése ma már semmit vagy csak nagyon keveset ér.

A közel multban hangzott el, igaz hogy nem protestáns embernek, de a róm. kath. egyház egyik agilis tagjának Prohászka püspök urnak ajakától az a világgá röpitett híres szólam: „az eszmék terjesztésénél többet ér pár sornyi hírlapi közlemény száz predikációnál.” Senkit ne tévesszen meg ez a különben tehetséges híres embertől származó elhamarkodott ítélet. Ugy látszik ő csak a maguk helyzetét vette szemügyre mert lehet, sőt valószínű, hogy ez így van ő náluk. Tudvalevő dolog, hogy a templomi szószék nekik egyik gyenge oldaluk volt mindig, s lehet, hogy az is marad ezután is. Gondoljunk csak azokra a csudabogár számba menő erőlködésekre melyekkel az Istenige vignettája alatt híveik lelkiszükségeit akarnak kielégíteni, a melyeknek 50 percentje a más felekezeten levők otromba igaztalan támadásában merül ki, s csak igen csekély percent az, mely tekintettel van a helynek a szentségére s azon a színvonalon áll melyel egy kathedrai beszédnél méltán elvárhatunk. Érzik ők ezt maguk is s talán épen a gyengeségnek ez az érzete nyer kifejezést Prohászka püspök urnak fent idézett nyilatkozatában. Mert nem kell ám gondolni, hogy a tiszta evangelium tökéletes, már t. i. emberileg elérhető tökéletes hirdetése, hogy az a keresztyén embert gondolkodóba ejtse, érzését jobbitsa, akarátára, cselekvésére elhatározó befolyást gyakoroljon olyan egyszerű dolog lenne, mint egy 8—10 soros esetleg sok 2 féle emberi tökéletlenséggel ékeskedő hírlapi töltelék elkészítése. Mert az Istenige a tiszta evangelium illetén hirdetéséhez először is meg-tisztított evangelium szükséges. S aztán... aztán még sok minden, a mi nélkül odaát nem kis mértékben szűkölködnek.

Ismétlem, ha tőlük ilyen hangokat hallunk egyáltalán nem csudálkozhatunk rajta, de mikor protestáns lelkész állít ilyeneket, legalább is mosolyra készíti az embert. Vakmerő állításnak találhatják némelyek, de ki merem mondani, hogy az a lelkész, ki kathedrai működését az Istenige hirdetését ily kevésre becsüli s annak más, elismerem bizonyos körülmények között szükséges s szép eredményekkel kecsegtető lelkipásztori munkálkodást felébe helyez, nem ért még el a lélek mélyére ható komoly eredményt kathedrai működésével.

Milyen fonák helyzet lenne az, ha valamily ajándékvívó megbízott az általa közvetített ajándék lebecsülését hangoztatná uton-utfélen. Nem a legrutabb hálátlanság lenne-e ez a megbízó iránt, ki teljes bizalmával ajándékozta meg őt, mikor ama kincseket érő ajándék közvetítését reá bízta. Nem épen ilyen megítélés alá esik-e annak a lelkipásztornak az eljárása, ki hivatásának egyik legszebb legfenségesebb terét igyekesebbíteni meggondolatlan szavaival, holott szívet a

legmélyebb hálaérzetnek kellene eltölteni az iránt az Isten iránt, ki az ő egyetlen irgalmának, kegyelmének adta jelét akkor, midőn az ő titkaival való sáfárkodást reá bízta.

Nehogy félreértsenek, ismételten hangsúlyozom, hogy a lelkipásztori munkálkodásnak különféle ágait én is szükségesekeknek, korszerűeknek s fontosaknak tartom, de ezek között legelső helyen szinte utól sem érhető magasságban áll hatás eredmény tekintetében a lelkipásztor igehirdető munkája. A közvetlen szó hatalma, midőn belemarkol mintegy a lelkipásztor hallgatóinak lelkébe s viszi-vonja azoknak gondolkozását, szívet szebb, dicsőbb tájak felé, — ellenállhatatlan.

Képzelmük el csak. Felbugó orgona hangjainál vagy a nélkül is Istent dicséző ének két száz és száz, ezer és ezer hívő ember ajakán. Istenhez szárnyaló közös érzés dobogtatja össze a szíveket, mintha egy ajak szólná, úgy hangzik az a fenséges ének. Majd felmagasztosult, megtisztult érzések között lép szószékre Istennek szolgálja arra a helyre, mely minden szószékek között a legtökéletesebb, a legtisztább, melyhez az emberi tökéletlenség árnyékának sem szabad tapadni. Ihletett ajakkal hirdeti a legfenségesebb tudományt, ha kell szigoruan, de minden körülmények között szeretettel tárja fel az ember előtt az ő gyarlóságait s mutatja be annak egész lelkivilágát széles nagy mező az, melyen mozoghat, korlátozva sincsen nagyon tárgyválasztás tekintetében hiszen mindig a legmegfelelőbb, a legalkalmasabb tárgyat választhatja, csak a forma az, melynek kívánalmait szem elől tévesztenie soha nem szabad.

Fogható-e, hasonlítható-e ahhoz akármelyik világi szószék hatás, eredmény, fontosság tekintetében. Méréhető-e ezzel össze, hogy a legfontosabbat említsem — a politikai, melyet pedig sokan olyan fontosnak tartanak, mely mindenestre külsőség, terrenum tekintetében nem is olyan nagyon válogató, hiszen jó neki ha úgy jön a sorja a hordó teteje is, jelképezvén mintegy ez által is, hogy az ott elhangzott beszédeknek, de magának a szónoknak is legnélkülözhetetlenebb legerősebb támasztéka az, a mit az a szószék esetleg magába rejt.

Hogy mindez hiábavaló dolog, mert hiszen templomaink állandóan üresek így odavetve egyáltalán nem állhat meg. Hogy sokan nem keresik fel az Istenházat kivált a nagyvárosi különösen iparos munkával foglalkozó egyének közül meglehet. Ezeknek a lelkiszükségéről gondoskodni mindenestre kötelességünk. Ha maguntól nem találunk megfelelő módot és alkalmat erre, sok külföldi példa van előttünk válogathatunk bennök.

De hogy még városi helyen is nem épen ilyen sivár a helyzet örömmel láttam, örömmel tapasztaltam nem egy helyen. Kápláni éveimet, négy teljes esztendő egy tekintélyes hajdu város, egy 20000 léleknél többet számláló nagy egyház szolgálatában töltöttem el. A hívek befogadására két nagy körülbelül 4—4000 ember számára készült templom szolgált. Vasárnap délelőtti istenisztelet alkalmával de különösen ünnepek alatt igen gyakran fungáltunk telt padosorok előtt. Na már most tessék elképzelni csak egy helyen 3—4000 ember ott csügg Isten igéje hirdetőjének ajakán, felmagasztosult érzéssel hallgatja a szószékből elhangzottakat, vajjon összemérhető-e ezzel akármely világi szószéknek vagy mondjuk nem 8—10 soros, de 100—200 soros hírlapi közleménynek a hatása.

Azt is mondják, hogy hiszen ott vannak elmennek sokan az Isten házába, de nem figyelnek az ott elhangzottakra. Ezzel szemben határozottan merem állítani, hogy az az egyszerű ember, kinek ugyszólván egyedüli szellemi tápláléka az, mit a templomi szószékről hall, jobban megjegyzi az ott hallottakat, jobban elméjébe vési, mint mondjuk a magunk formájú sokféle szellemi munkával elfoglalt sokféle szellemi táplálékkal élő ember.

Hogy lapok útján férközzünk hiveink lelkéhez, ennek — fájdalom — még mindig nagy akadálya az irni-olvasni nem tudók vagy nem akarók nagy száma. Szó sincs róla a sajtó hatalmas terjesztője az eszméknek, de hogy az az egyszerűbb gondolkozású ember, a kinek néha-néha lap is kerül a kezébe más szemmel tekint reá, mint csak pár évtizeddel ezelőtt, az is áll. Nem kell azt gondolni, hogy még ma is minden sajtó terméket, nyomtatott írást szentírásnak tekint. A megszokás, de meg a sok mindenféle tökéletlen tartalmu nyomtatvány észretéritették s ma már a józanabb gondolkozásnak előtt nyilvánvaló, hogy sok hamis tendenciájú esalfa írással akarják józan, tiszta, keresztyéni gondolkozását behálózni meggyőződését megingatni. Magam hallottam nem egytől ilyenértelmű nyilatkozatot.

Mindenesetre a kellő felvilágosítás s tájékoztatás ebben a tekintetben csak javukra szolgálhat s ezt megadni nekik azt hiszem, nemcsak érdekünk, de az illetők s az egyház jól felfogott érdekében kötelességünk is.

Ne mondja hát senki, hogy az igehirdető ma már süket füleknek beszél s kárba veszett minden fáradozása. Hogy az Isten igéje hirdetésének szent helyét hatás, eredmény tekintetében lebecsüljük, vagy lebecsülni engedjük, Istennek hála az az idő még nem érkezett el, s hiszem, hogy nem is fog elérkezni soha.

Istennek beszéde, mely Pál apostol szerint „elő és ható, hathatósabb minden kétélű fegyvernél, elhat az akaratnak, az elmének, a tagoknak és a velőknek oszlásokig, s megitéli a gondolatokat és a sziveknek indulatait” — örök érvényű.

Az Isten igéjének világító fénye, mely a templomi szószékről szórja szét sugárait, nem alszik ki soha a tudománynak s a vigasztalásnak ama megszentelt forrása, soha ki nem apadhat.

Én hiszem s ez szent meggyőződésem, hogy a társadalomnak szinte elő sem számlálható betegségeit semmiféle emberi alkotás, semmiféle emberi hatalom nem lesz képes meggyógyítani Isten igéjének, az isteni örök érvényű tudománynak segítsége nélkül.

A mint az égen ragyogó, éltető, elevenítő, tengernyi áldást árasztó napot semmiféle emberalkotta fényező, villamos akkumulátor nem helyettesítheti igazán, úgy az Istenige ragyogó napját se pótolhatja semmiféle emberi bölcseségszülte mécsvilág.

„Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédim soha el nem múlnak”. Az mondotta ezt, a kinek szájában álnokság soha nem találtatott. Kétkedhetnénk-e aggódhatnánk-e Isten igéjének jövő sorsa felől?!

Óvakodjunk hát minden elhamarkodott, alaptalan ítélet nyilvánításától, s tekintsük úgy Istennek igéjét, mint a legtökéletesebb ajándékot, melyet valaha Istentől nyertünk s mint olyat, melynek fundamentumát maga az Istenség rakta le, mely épen ezért megdönthetetlen, örök s melyet nem elmellőzni és sajtóval he-

lyettesíteni, hanem régi fényében visszaállítani, hatását külső eszközökkel, a sajtóval növelni és megrögzíteni szükséges.

Rohod.

Bokross Elek,
ref. lelkész.

Vigyed a mélyre és bocsássátok le a ti hálóitokat.

Lukács V. 4.

Ha állami életünk mai képét szigorubbán vesszük vizsgálat alá, lehetetlen dolog, hogy rajtunk bizonyos melancholikus érzés erőt ne vegyen. Kimondhatjuk egész nyíltsággal, hogy ettől a kortól, amelyben ma élünk, egészen más eredményeket vártunk. Emlékezzünk csak vissza ugy 15—20 évvel ezelőtt a mi református főiskoláink életére, emlékezzünk csak vissza egy-egy március 15-iki ünnepélyre. A pataki, debreceni főiskolák növendékei közül még a legszegényebb fiu is díszbe öltözött e napon. A ref. tanári kar és a tanulóifjuság együtt ünnepelte a 48-as eszmék születését már azokban az időkben, mikor még országszerte ismeretlen dolog volt ennek a napnak ünneplése. Mindenfelé a református kollégiumok élesztették a tüzet. S ma amikor alkotmányos életünk minden áron a 48-as előnevet szeretné megszerezni magának, a mi protestánsaink minden téren kezdenek lemaradni.

Szegény Pásztor Sámuel néhai pataki zenetanárunk valamikor egy dalt tanított a diákoknak. Ez a dal mindig eszembe jut, valahányszor mostani állami életünkre gondolok:

„Én ültetem a rózsafát,
Más szedi le a rózsáját!”

A 48-as eszmék, a református kollégiumok plántái. A gyümölcs azonban oda hullik a szomszéd felekezet iskoláira, templomaira, annak az egyháznak keblére, amelyik egyház a nagy Kossuth temetése alkalmával még a gyászlobogót sem szívesen tűrte a saját felekezetének tornyain.

Valósággal magyar felekezet vagyunk, magyar vérből, magyar husból. Csak a magyar nép története tud felmutatni ilyen visszás produktumokat. Felette nagy jámborságra vail a mi engedékenységünk, szelidségünk.

Most hogy elvesztettük lábunk alól a talajt, kezdünk ismét a jövővel törődni. Már pár évvel ezelőtt, ha egy-egy református káplánon észrevették az öregebb lelkészek, hogy a tiszteletes ur némi rokonszenvvel viselgetik a szociálisták iránt, nem csekély dorgatóriumokban részesítették az öregebb pásztorok. Most már hála Istennek olyan idöket élünk, hogy maholnap nemcsak a káplánok, de az idősebb pásztorok is érdeklődni kezdenek a demokrata érzelmü polgárok iránt. A Jánosi Zoltán receptje, a mit nem régen Pokolynak ajánlott, nagyon helyén való recept. Ilyen doktorokra lesz már ezután szükségük, akik ezt a beteg társadalmat gyökeres kurának akarják alávetni. Csak attól lehet tartá-

nunk, hogy jó szándékunkkal ismét úgy fogunk járni, mint a ref. kollegiumok dédelgetett plántáival, a 48-as eszmékkel. Majd ha eljön az idő, mikor az emberi jogok teljes érvényesülésének győzelme elérkezik, majd akkor a gyümölcsök ismét odahullanak a tömjénillatu szomszédunk háza tájékára. Majd évtizedek multával, mikor a liberalismus, a felvilágosodás hatalma győzni kezd, előállhat ismét valami baryton hangu, srófos eszű, tömjén illatu demokrata s bebizonyítja, hogy az emberi jogok diadalra jutása az ő kiváltságos érdemök, tehát a szocializmus gyümölcseinek jogos örökösei.

Hiszen hogy milyen gyarló a világ az érdemek megítélésében, azt éppen a mi korunk igazolja a legszebben. Kaptunk a 48. XX. helyett egy kis morzsaléket, egy kis államsegélyt. A „Magyar Szó” a dr. Pályi érdemét látja benne, a kultuszminiszter hívei pedig egyedül az Apponyit. S ki tudja hányan keresik ennél a „kötelesség” számba menő érdemnél az oroszlanreszt?

Ugy vagyunk mi ezzel a dologgal, mint a nyirbogátiak új papjukkal. Tíz évvel ezelőtt Bogáton voltam legátus. Ez a hitbuzgó nyirszégy hitközség éppen azelőtt választotta meg lelkészét egyik derék debreceni kaplán személyében. Az egyház gondnoka, mikor új papjuk szóba jött, előttem azt állította, hogy az új lelkész megválasztása egyedül az ő érdeme. Istenítisztelet után egyik öreg presbyter váltig azt erősítgette előttem, hogy az új lelkész állását egyedül ő neki köszönheti.

Mikor ünnep harmad napján a harangozó elbuszott tőlem, négy szemkőzt így szólt hozzám:

— Tudja-e legátus ur ki választotta ide az új lelkészt?

— Biztosan kigyelmed — válaszoltam a harangozónak.

— Eltalálta legátus ur — szölt a harangozó — ha én nem vagyok, az új tiszteletes ur sincs megválasztva.

Hát ez humoros dolognak látszik ugyan, de nem igen mosolyoghatunk rajta. Magunk is ilyen fajta emberek vagyunk. Régi átkunk minékünk a hiúság. Minden kis „kötelesség” elvégzése után érdemet keresünk vagy az egyik vagy a másik részen. Innen van mi közöttünk reformátusok között is a sok hü-hó, ünneplési zaj, jubileum. (Maholnap a harangkötél feltételére is külön egyházi beszédet kell készítenünk!)

Tessék csak megfigyelni, hogy csak egy évtized alatt is mennyi életrevaló eszme, indítvány lesz semmivé a nagy láрма miatt. Valósággal olyan a mi egyházi életünk mai képe, mint az én bánáti hiveimnek a lakodalmi menete, csupa pufogatásból, vak töltések püfögtetéséből áll ki az egész. Tisztelet és elismerés a Prot. Irodalmi Társulat illustis vezetőinek, de kimondhatjuk egész nyíltsággal, hogy azok a vándorgyűlések sok komoly lelkészünkre olyan hatást gyakorolnak, mint a mi népünnepeyeinken rendezett tűzijátékok. Égnek röpitünk egy pár rakétát s aztán vége mindenek, csak úgy hullanak a porba a rakéta kialvó csillogcsillogokai.

Most hogy hosszabb vitatkozások, támadások után az O. R. L. E. megalakult, felettébb felös dolog, hogy a mi lelkesedésünk, igaz ügyünk, a többi rakéta jellegű gyűléskezések sorsára jut. Az ilyen kaliberű mozgalmaknak csak egy esetben van megingathatatlan lételapja,

ha gyökérszájai a nép rétegei között ágaznak szét. Itt van már szükségünk ez evangéliom utmutatására: „Bocsássátok le a ti hálóitokat!” Ma még úgy vagyunk ezzel az egyesülettel, mintha az egész ref. egyház alkotmányát, mult és jövőndő összes dolgait az egyesületből akarnák megépíteni. Nagyon is elérkezett az ideje, hogy céljainkat specifikáljuk, tervezéseinket szorosabb keret közé vegyük.

Tornyot, templomot akarnánk építeni s legelőször is a gombot, csillagot akarnánk feltenni. Nagyon elérkezett az ideje annak is, hogy hálóinkat — népies iratok, néplapok alakjában — lebocsássuk a nép közé. Ne mosolyogjon meg senkisé ezen állításom igazságaért!

Nézzük csak meg a nép szellemi táplálékát. A mai kor a krajcáros ujságok kora. Ez táplálja a mi magyar népünket, ez teremtette meg a mai társadalom képét. A krajcáros ujságok képezik ma a mi népünk szellemi táplálékát. Furcsa dolog az, hogy mi akarjuk vezetni a magyar nép józanabb részét s népies lapokról, iratokról a mai kor népének lelki szükségleteit kielégítő táplálékról nem gondoskodunk. Csak nézzük meg a legegyszerűbb falusi embereket, mi az ő olvasni valójuk? A legtöbb esetben a naptár! Igen, egy-egy falra akasztott naptár. Az árvaházi naptár minden év végén es kezdetén körutját tartja a nép között s mi arra sem vigyázunk eléggé, hogy népünk legalább azt vásárolná. Összevásárolnak a mi hiveink mindenféle kalendáriumot, tücsköt-bogarat, piacon, boltokban s más üzleti helyeken. Ki gondol ma azzal, hogy a népéletben a naptáraknak vezető szerepe van. Pedig kétségtelen dolog, hogy a naptárak tartalma bizonyos irányító hatást gyakorol az egyszerű emberek lelkére. De hát ki gondol ma azzal, hogy a vallásos naptáraink ne csak régi modoru mesékkel legyenek megtömve, hanem kissé modern, eszméket érlelő, az emberi jogok igaz tudatára nevelő tartalommal is.

Például! Ne csak arról beszéljünk naptárainkban, népies lapjainkban, hogy sokan mentek ki Amerikába s milyen rettentő veszedelemmel jár az a kivándorlás, hanem azt kell megírni benne, hogy miért szegény a magyar a saját hazájában Európának a leggazdagabb részén, miért sok itthon az adó, mi annak az oka, hogy pusztulunk, veszünk, miért van a nagyváradi püspöknek félmillió jövedelme, miért nem tudnak némelyik szegény felekezeti iskolában térképet vásárolni, tiszteséges iskola épületet emelni? stb. stb.

Akárki mit beszél a pénz hatalmáról, a róm. kath. egyház egyedüli fundamentomáról, a mi református egyházunk miként a multban, úgy a jövőben is egyedül az évszázadokig leplezetlenül takargatott igazságok bátor kimondásával juthat győzelemre. Azt a régi klerikális izü pedagógiai elvet: „A paraszt csak úgy szép, ha buta!” félre kell dojni magunktól. Igaz, hogy ez az okoskodás sokak előtt visszatetszőnek és kiméltetlennek látszik, de hát sokszor megadtuk mi már az árát a mi jámborságunknak, tulságba vitt engedékenységeknek.

Ha a mai kor protestáns papjainak némelyikére rábizná a Luther Márton szerepét a pápával szemben, bizonyára meghunyászkodnék a vittenbergi tételek kiszögezése előtt; először átnézné a konventi jegyzőkönyvek fegyelmi eseteit, a zsinati törvények fegyelmi pontjait s aztán a halomtól való félelmében az igazság bátor kimondása helyett elmenne a parókhia kertjébe

szöllöt metszeni, vagy Málnásra gyomorerősítő vizet inni. Pedig a mi győzelmünk alapja az igazság nyílt kimondásában áll. Hiszen ebben rejlik az evangéliom ereje is. Vallásos lapjainkban is ennek a tenornak kellene alaphangnak lenni. Minden vallásos néplapnak meg van a maga hatásköre, másként gondolkozik a „Téli Ujság“ olvasója és másként a „Keresztény Evangylista“ olvasója.

Hogy némelyik vallásos néplapunk nem tud zöld ágra vergődni, annak egyedüli oka a mi hagyományos szegénységünk. Az lenne közöttünk a leghelyesebb törekvés, ha az O. R. L. E. vezetősége a népies iratokra, naptárainkra, népies lapjainkra igyekeznék valami uton módon rátenni kezeit. Hagyjuk csak még azt a kátémagyarozatot, hagyjuk a jobb időkre, a vasárnap délutáni isteniszteletek régi súlyát, szép számu hallgatóságát a legtöbb helyen elseperte a korszellem. Első dolgunk legyen a vallásos iratok, népies lapok felvirágoztatása.

Lehet, hogy mi nem érjük, de el kell jönni annak az időnek, a mikor a krajeáros lapoktól — azoknak a politikai élettől együtt járó köpönyegforgató szelleme miatt — a magyar ember teljesen megcsömörödik. (Hiszen már magunk is kezdünk megcsömörödni némely napilapoktól, maholnap a politikától is!) s akkor rajtunk a sor. Mikor majd a földi dolgok gyarló vezetőiben százszorosán csalódott magyar szív és lélek áhitozni kezd az Örökkévaló Evangéliom alapján épült társadalmi rend után, féltő dolog, hogy az az idő készületlenül fog találni bennünket. Be kell látnunk anélkül, hogy rajongók lennénk, hogy a világtörténelem lapjain a jövőben az evangéliomot becsülő angol nemzeté a vezető szerep, nem pedig az idegbajoktól gyötört francia népe!

Annyi bizonyos, hogy a mi aratásunk még messze van, de ha csakugyan arra számítunk, hogy lesz még aratása a mi evangéliomi egyházunknak, akkor a magvakat már is hintegetnünk kell; a naptárakkal, népies iratokkal, vallásos lapokkal többet kell foglalkoznunk, mint azokkal eddig foglalkoztunk.

Ne törődjünk most azzal, hogy a „Ref. Lelkészegettesület megalakulásához mit szólnak Kassán, Patakon, Ibrányban! Ha van közöttünk olyan lelkész, a ki előtt egy támadó, epébe mártott tollal megírott, pataki betűkkel kiszedett szörszálhasogó vezércikk többet jelent, mint az őszinte nemes lélekből fakadó rokonszenven mint maga a kollegiális; arról mi egyszerűen nem tehetünk.

Mi csak haladjunk a megkezdett ösvényen, Istenben bizva, senkit jogaiban nem korlátozva, nem erőszakolva, haladjunk lassan előre. Evangéliomi életünk hálóját bocssásuk lejjebb a mélyebb vizekre, úgy amint azt tőlünk korunk szelleme várja és méltán követeli.

Baráth Imre
ref. lelkész.

Az új ágendás könyv készítéséhez.

Főtiszteletű Biráló Bizottság!

A legmélyebb tisztelettel a következőkre bátor-kodom nagybecsű figyelmét felhívni:

A mult év végén méltóztatott meghirdetni nyilvánosan a pályázatot az új ágendás könyvre.

Sokaknak fülében milyen közönyösen, megszakatlan hangzik e pár szó: új ágendás könyv. Pedig nagy jelentőségű dolog az. Abban nyilatkozik meg a közegyház hite, mert hiszen gyülekezetiileg az emberek idvességét Istennek dicsőségét ezzel szolgáljuk. Általán a kultusz Isten és az emberek szent érintkezésének kifejezője, beszélő szája, zengedező hárfája. Bizony mennyei beszéd ez.

Ha az Isten, miként ígét, éppen úgy kijelentette volna az egyház liturgiáját, ágendás könyvének részletes tartalmát is, bizonyára az tökéletes, változás alá nem eshető volna. De az isteni tisztelet rendjét részletesen tartalmazó kijelentést nem nyervén, ellenben a gyülekezeti isteni tisztelet bizonyos tartamát és formát követelven: természetesen emberi műveknek kellett előállaniok. A mi pedig emberi, az nem tökéletes és azt a folytonos tökéletesedés isteni parancsa folytán tökéletesíteni tartozunk.

Mivel az isteni tökéletesebb a bármely ragyogó stílus emberinél, az a kultusz alakzat a legtökéletesebb, mely a kijelentésnek legteljesebb mértékben való viszfénye. Ha az isteni tiszteletnek tartalmát a szent irás tenné, egy ilyen, ma úgy szólván csak ideában létező kultusz volna a legtökéletesebb. Hiszen a szent irás az ihletet, imák szárnyalását, az énekek zengedezését, a magasztalást, bűnbevallást, hálaadást, könyörgést, a bűnös embernek szóló vigasztalást, feloldozást, az atyafias üdvözlést, intést, tanítást, buzdítást, elretentést vagy hivogatást, mind mennyi erővel és szépséggel tartalmazza. A rövidség kedvéért a temérdekből csak pár motívumot jelöljek, pl. a röviden s közvetlen felhasználhatókat, így: „keseregjete, gyászoljatok és sirjatok, a ti nevétegetek siralomra forduljon és örömetek keserűsége“, „Alázzátok meg magatokat az Ur előtt és felmagasztaljátok titeket“, „Jertek, valljátok és bánjátok meg bűneiteket“, „Most pedig ezt mondja az Ur“, „a mi Teremtőnk“, „a Jézusban Atyánk“, ne félj, mert megváltottalak téged, a te nevedről nevezlek téged, enyém vagy te. „Én vagyok az Ur és nálamnál több szabadító nincsen.“ Én vagyok, ki eltörlöm a te álnokságodat, én magamért és a te bűneidről meg nem emlékezem.“ Vizeket töltök ki a szomjuhozóra. „Eltörlöm a te álnokságodat, mint a felleget és mint a felhőt a te bűneidet. Térj én hozzám, mert én váltottalak meg tégedet a Jézus érdemével.“

Halljátok, ezt mondja az Ur: „Ime az ajtó előtt állok és zörgetek, valaki hallandja az én szómat és megnyitandja az ajtót, bemegyek ahhoz és ő velem vacsorálok és ő ityék velem.“ Nyissátok meg azért szíveiteket s jertek az Ur szent asztalához. Ezek csak votumok, hát még a bűnbánó imák, (pl. 51. zsolt. 3., 5., 6., 9., 10., 11., 12., 13., 14. v. — az Ur J. Kr. Ámen. Betegnél 130. zsolt. 1—2. v., 39. zs. 3—6., 8. v., 51. zs. 10. v., 42. zs. 6. v., 51. zs. 14. v., — ama boldog örökkévalóságban a J. Kr.-ért Ámen, stb. stb., vagy pl. a hálaadás urvacora után. Votum 32. zs. 11. v., hála: 57. zs. 3. v., Ezs. 6. zs. 3. Ámen, stb. stb.

Mindezeket felhasználni s a létező ágendákat tökéletesíteni célja a munka alatt levő új ágendának.

Az ismeretek és alkotások minden terén az

alaposság és tökéletesedés feltételezik a megelőző ismeretek és alkotások ismeretét.

A ker. anyaszentegyház a Krisztusé, még pedig mint az Ő legdrágább kincse: vérén szerzett menyaszszonya. Az ő teste az és az ő Lelkével táplálja. — Kérlelhetlenül következik tehát, bármennyire is rugódozik ellene törpe kaliberű, de már vérünkbe oltott előiteletünk, hogy a keresztyénség egységének egyenesen jézusi követelménye kivétel nélkül mindazon jelentős vagy kevésbé fontos külső vagy belső dolgokban való megegyezés melyek igazak, szépek, jók.

Am az Ur a konkolyt együtt hagyja felnevelkedni a buzával ama nagy aratásnak napjáig. A mint a paradicsomi bukáskor, úgy a földi küzdő egyházban is meghagyta a szabad akaratot s így a tévedések lehetőségét is s ezzel együtt a felekezetekre való szakadást. De nem ám az ellenségeskedést (a miben a római egyház járt mindig elől) és nem a jót is eltanulni, elfogadni, még az adiaphorakban is engedni nem akarás, a látkört félénk csigamódjára kagyulójához szabó elszigeteltséget (a miben meg mi kalvini irányuak kitünösködünk), hanem, ismétlem, akarja az Ur, a tevedések kikerülésével, igazi reformációval, a hol csak lehet az egységnek kötelékét úgy a mult, mint a megegyezés jelen kitünőbb alkotásainak kiválasztásával, eszelyes felhasználásával és fejlesztésével erősíteni.

Ezen elméleti, elvi fejtegetésről az új ágendás könyv gyakorlati kérdésére áttérve, mindenekelőtt meg kell említenem, hogy a böles Luther igazán nem akart okosabb lenni a mindeneket magpróbáló és a jót megtartó szent Pálnál. Az évszázadok alkotásait, a történelmi alapot nem rugta el lábai alól momentán, szubjektív alkotással. Még Zwingli is hü maradt a történelmi kifejelettséghez, a minek köszönheti a zürichi formula a lélek farsztó elszibbasztása nélkül való épületes voltát.

Igy, a kalvini irányuak között is többen megtartottak legalább részben a klasszikussá fejlett régebbi kornak utánozhatlant ihletett alkotásait. Igazán a hetedik ében járó s a mellett egyszerű, biblikus alkotások ezek. A mai kor gyermeke irhat káprázató szép irályiylal, eszmék hullámzásával, magas röptű (ettől ments meg Uram minket!), harmat gyöngyös, nyíló rozsás, ragyogó csillagos, nap ragyogását eltakaró komor, zivataros, szomorú fellegek között cikázó villamos s alatta tenger felindult viharától korbácsolt veszes habokról... Tovább nem bírom cifrázni, ily féle imákat, de boszantólag távol állanak amaz ihletett, komoly, egyszerű alkotásoktól. Még leghiresebbjeink is csak profanizálják a kenetteljességet azokhoz képest.

Isten ellen és az anyaszentegyház ellen való bűnnek tekintem, hogy mi általános felfogásunk és gyakorlatunk szerint látókörunket miniatűr speciális magyar körünknel tovább nem igen terjesztjük s így a mondasunk szerint „magasabb” stílus gyakorlatokkal megelegszünk, annyira, hogy ágendás könyveink olyanok, mintha Jézus óta keletkezésükig soha egyetlen liturgiai alkotása se lett volna a ker. anyaszentegyháznak. Ez nem egyéb, mint a kisebb vagy nagyobb tehetségű egyének stilizálásának, ujdonsült szubjektív alkotásának a századok összessége felé való helyezése. Mint a különben kitünő költői tehetség, a vers írás szabályainak teljes ismeretével, de a mult és jelen jelesebb irodalmi termékeinek ismerete nélkül akarna

valami abszolút értékűt, avagy ugyanigy egy építész, valami műremeket alkotni.

A legnagyobb tisztelettel bár, de őszintén és nyíltan kijelentem, hogy ilyen felette nagy terjedelmű tanulmányt feltétlenül követelő és egész anyaszentegyházunkra hosszú ideig kiható nagy horderejű munkára nem lehet vállalkozni, miután új ágendás könyvre a kiszabott idő felette kevés. Hiszen, ha lelkiismeretes és alapos akar ez a munka lenni, éveket igényel az. Át kell forgatni a nagy egyházi atyákat, a kik közül ilyen lyurgia írók voltak Ambrozius, Nagy-Bazilas, Chrysostomos, Metaphrastos, Damaskenos stb. Nem ártana, ha hittudósaink, papjaink mind megismernék e mennyieileg egyszerű és kenetteljes alkotásokat, melyek csak úgy lehellik a ma már eltűnt ihletett. Nem hit cikkelyekről, hanem kultuszról van szó. Ott, a hol kell, tessék reformálni e lángelmű alkotásokat.

A reformálás és megsemmisítés, kiirtás fogalmi nem fedezik egymást. Hogy egyebet ne említek ez alkalom korlátoltsága miatt, kérdelem, mit ártott a neufchateli kalvinista ágendának, hogy pl. az urvacora utáni hálaima végéhez kapcsolta az ő ker. imák közül ezt: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek stb. Mi dicsérünk, magasztalunk téged, hálát adunk a te jótéteményidért óh Ur Isten, mennyei király, Mindenható Atyánk! Oh Jézus, Istennek egyszülött Fia, Istennek báránya, ki hordozod e világnak bűneit, könyörülj rajtunk, fogad el a mi imánkat! A ki ülsz az Atyának jobbán, könyörülj rajtunk. Mert te vagy egyedül szent, te vagy egyedül Ur, te vagy egyedül a legmagasságosabb, Oh J. Kr. a Szentlélekkel az Atya Istennek dicsőségében. Amen.”

A kiszabott rövid idő alatt egyéni termékek akár több kötet számra alkothatók, de a fenti módon behatóan a lyurgia szempntja szerint átanulmányozva az egész szentírást és kezdettől maig az összes korok és irányzatok lyurgiáját, az ágendás könyvnek csak egy része is több időt igényel. Annnyival is inkább, mert a papok nem gondtalan hivatal és családnélküli kolostor lakók, a kik minden idejüket legkedvesebb tanulmányaiknak és foglalkozásaiknak szentelhetik, hanem az ecclesia militansban ugyancsak elfoglalt s a földi élet terén is ugyancsak küzdő emberek.

Pedig a rövid idő miatt félbemaradt munkálatok minden bizonnyal nyereségei lehetnének az anyaszentegyháznak, még az esetben is, ha a bírálat tárgyát tevő választékot gyarapítják s ezzel a látókört szélesítik.

Mert hiszen nem is a polgárok várnak valamit az egyháztól, hanem az anyaszentegyház vár ajándékokat, szellemi termékeket a polgár munkásoktól. És ha hang emelkedik az iránt, hogy a beszolgáltatandó kincseket gyűjtő bíráló bizottság várni kegyeskedjék az adományra, az észszerűség is parancsolja a váraozást.

Minél fogva én és bizonnyal többen is kérjük a magas érdemű bíráló bizottságot, hogy a pályázatot a lehetőség végső határáig megnyujtani az anyaszentegyház érdekében okvetlenül kegyeskedjenek.*

E. Lyturgos.

* E teljesen jogos és méltányos kérelemhez a Lap részéről is hozzá járulunk. Itt a nondum prematur in annum elve áll s nem a bis dat, qui cito dat féle humanitárius követelmény. Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Méliusz sirja.

Antigoné addig járt széjjel a világon, míg gonoszul szétdarabolt kedvesének tetemét fel nem lelte. Mi nem vagyunk ilyen kegyeletesek s a mi nagyjaink sirján „a feledésnek túskebokrait ringatja a szellő. Vagy ha feltámad is szivünkben a késő kegyelet; nem tudjuk többé megismerni a porló hamvakat. Épen úgy, mint a Petőfi sirját a segesvári csatasíkon, egyházi hőseink és nagyjaink sirját a hazai temető kertekben. Debrecen különösen szerencsétlen e tekintetben. A Méliusz sirját behagyta om-lani, köemlékét elhengerítette, sirját nagyon megbolygatta és ismét rá temetkezett. Kegyeletes kezek, a Csokonai Társaság egy kiküldött bizottság s különösen Zoltai Lajos városi muzeum ör hasztalan próbálják már az igazi helyet megállapítani. A mi azonban mégis megállapítható s ez részben csak tiszta negativum, részben feltevés, mind szépen elénk tárja egy kis füzet, mely a Méliusz és társai színeinek kereséséről beszámol. A füzet, melynek írója Zoltay Lajos az ásatásokról eredeti felvételeket is közöl és az idevonatkozó történeti anyagról is beszámol, mindenképen érdekes munka és azt a történészek sem nélkülözhetik. Azért főbb tartalmát mi is közre fogjuk legközelebb adni. Az ásatásokat különben folytatni fogják. Itt ez alkalommal vetjük azt az eszmét is, hogy az ásató bizottság kutatásait a többi jelesek sirjának megállapítására és megjelölésére kiterjessze. Lehetetlen, hogy olyan nagy emberünk mint Sínay Miklós jeltelen sirjában porladjon tovább. E beomlott sirok felett is elmondhatjuk a költővel: „Hazám leányi közt nincs egy Antigoné, ki sirját felkeresve, Hantot fejéje nyesve, nyughelyét jelzené.“ Méliusznak már van, de sirja elmerült a homokban. Sínaynak még az sincs, a ki kegyeletesen hamvai felé tekintsen.

— **Mi lett az eredmény?** E becses lap 1907-ik évi 1-ső számában a tiszántúli főtisz. egyh. kerület népiskolai Tanügyi bizottsága pályázatot hirdetett volt: Konfirmációi kátéra mult évi apr. 1-ső határidővel. De hogy lett-e és mi eredménye a pályázatnak? Arról óhajt valami tudomást nyerni e b. lap utján egy érdeklődő. (Beküldetett)

Sofoklesz.

— **Egy új proféta.** Nem a császárok, nem a királyok, nem a fejedelmek kovácsolatják a szolgaság bilincseit, hanem a szegény-

ség. Ez a szegénység volt az, mely a protestáns papság lábaira békót, kezeire bilincset vert; ez a szegénység volt az, mely a protestáns papság hátán szöges ostorával végig sujtot, úgy hogy nem csak ruháit tépte rongyokká, hanem még a vére is patakozott nyomán.

Ezt a szegénységet prófétálja egy új proféta, ki nem vadmézzel, nem sáskával táplálkozik, nem szörköntőssel ruházkodik és nem áll elő az emberek előtt, mint Ézsaiás vagy Illés, hanem elrejtőzik, mint Ádám az Ur elős be varrja magát a titokzatosság leplébe, mint Jákób a kecske bőrébe . . . és úgy prófétál a szegény protestáns papoknak szegénységet, akik elmondhatják Jézussal: A rókáknak barlangjuk van, de az Isten szolgáinak nincsen hely, a hol fejüket lehajthassák.

És most, hogy látja az új proféta, hogy helytellenek állani proféciájáért, atyafit akar felkérni atyafiúi szeretettel, aki profétálása után helyette helyettes proféta legyen.

Bizonyítékok vannak kezeim között, melyekkel — ha kell — leszögezem, hogy az új proféta, nem érdemes öreg világi emberünk, mint Andrássy sejtetné velünk; ezzel nem is sokat törödnénk, a világi ember szokás szerint nem ismer sem bennünket, sem az egyházat. Az a hír járja azonban, hogy az a rejtélyes új proféta egyik lelkész társunk. Már ez komoly dolog és komolyan is kell venni. Ezért elkerülhetetlen, hogy nyíltan szembe álljon velünk és mi is nyíltan ő vele. Felhívom azért, hogy magát megnevezze és állításainak urát adja. Székely. Varga Péter ref. lelkész.

— **Március 15.** A márciusi nagy évfordulót szokott fénnel ünnepelte meg a vén kollegium. Délelőtt volt az iskoia hivatalos ünnepe, melyen a város színe-java, a tanárok és a kollégiumi ifjuság ünnepelt. Az ünnepi beszédet hévvel, lelkesen dr. Peczkó Ernő tanár társunk mondotta. Csiky Lajos theol. dékán imádkozott és a kántus énekelt. — Délután az ifjuság nagy ünnepe következett a Petőfy szobornál és az udvaron. Majd a tanítóképezdészeké külön műsorral zárt teremben. Nem kell ismételnünk, hogy az ifjuság ünnepélye most is kitűnően sikerült. A lépcsőház tömve volt s az itteni hódolatban a város közönsége is tevőleges szerepet vállalt s a szoborra koszorút is helyezett, az udvart pedig csak nem teljesen elfoglalta és betöltötte. Még a munkások is felvonultak s a hátulsó udvaron hallgatták

szónokaikat és ennek folyamán helyezték el koszorújokat is. Mindenek meghódoltak a márciusi eszmék ereje és igazsága előtt s csodálatosan most érezzük leginkább, hogy a hódolatban nincs meg többé a régi hit. Megvénültünk, kiábrándultunk, az eszmény, melyet megvalósítani, ölelni véltünk, odább röpült és ismét messze távolból ragyog felénk. Vagy ez az eszmények sorsa?

— **Külföldi utazási ösztöndíj.** Miszti Mihály mult évi szenior külföldi utazási ösztöndíjának csak a felét 1000 koronát használta fel és 1000 korona a pénztárban maradt. Ezt az 1000 koronát az akad. tanács, a hittanszaki kar egyhangú javaslatára Veress István bihardioszegi lelkésznek, lapunk jeles munkatársának ítélte oda. 10 éve, hogy a külföldi tudósítások rovatját Veress István ellátja és a kettős tisztelet (tájékoztatni a külföldieket rólunk és a külföld felől bennünket) odaadólág végezi és úgy szólván közszolgálatot teljesít. Bizton reméljük azért, hogy a kerület ez intézkedést egyhangulag helybe fogja hagyni.

— **Bibliai képek.** Tóth József körösladányi lelkész, e pompás ujságírói tehetség és költő, *Bibliai képek* c. a. egy kötet verset szándékozik legközelebb kiadni. A versek tárgyát a címnek megfelelőleg a szent írásból vette. A biblia az, mely ezekből a költeményekből hozzánk szól, annak fő hőse a Megváltó és az írás ismeretes jelenései, alakjai. Ezeket illeszti méltó keretbe és rajzolja meg a költő. De olyan élethíven, hogy plasztikusan kiömlőroznak, a rámból csaknem kilépnek és megszólalnak. A kötet ára 3 korona lesz. Jó volna, ha e munka kiadási jogát kiadóink vagy akár az Irod. társulat vagy p. u. a kerület is megszereznek.

— **Képes biblia.** Az első magyar prot. biblia képekkel jelent meg. Az Erdőssy Szilveszter-féle. A kis kvadrát képecskék a kezdő nagy betűk körül vannak elhelyezve s ma is kellemesen hatnak ránk. A Szász Károly-féle szöveggel jelent meg a mult évtizedekben is egy újabb képes biblia. Ebben azonban a művészeti szempontoknak alá volt rendelve a szöveg, ára is tulmagasra volt szabva, elis fogyott. A képeknek, a szemléletnek nagy szerepe van a tanítás közül s csak helyeselni lehet, ha e régi prot. pedagógiai elvet az Írásra is alkalmazzák. A tájképek, romok, térkép felvételek, érmek, arkeológiai leletek mind világosabbá tehetik ismeretünket. A jelentek művészi kiábrázolása is közelebb hozhatja hozzánk a szent könyv alakjait s ezzel szolgálja az evangélium céljait. Ha azért a képek igazán művészi dolgok, nem hitelv ellenesek, a tárgyak, szobrok, táj s egyéb felvételek s első ragu reprodukciók, csak helyeselnünk lehet azt a vállalkozást, melyet a Vasárnap szerkesztője Tóthfalusi József marosvásárhelyi lelkésztársunk tűzött maga elé és valósított meg azzal, hogy a német híres u. n. Ezer képes biblia magyar szövegü kiadására rávette a stuttgarti nagy kiadó intézetet. Ez a nagy mű pünkösztre már megjelenik a könyvpiacra, ára 30 korona lesz a szövege pedig az u. n. révideált szöveg lesz. Előre is felhívjuk erre a nagy vállalkozásra a közfigyelmet.

— **Szenháromságról.** Nagytiszteletű ur! B. lapja a 9-ik száma a szenháromság hitéhez való hűséget fejtegeti tömören, lendülettel. Csak maradjon meg az orthodoxnak csufolt Debrecen lapjával együtt a szigoru hitűségben. Ments meg Ur Isten bennünket a sárospataki féle modern zsidóságtól, mert azt a hitet ugyan a haladó zsidók is bátran vallhatják. Nem református a ki tanítja és a ki hirdeti!!! Emberi észszel nem birom megállapítani. Isten tudja, hogy a sátán nem-e egyenlő hatálylyal semmisíti-é, meg a Krisztust az esendő emberi lelkekben a Tétel féle elposványosodással és a hitetlen ész elvűségnek keresztjével, melyen szellemileg megfeszíti a Jézust, de feltámadni, élni nem engedi?? Talán az utóbbi gonoszabb még az elsőnél is. És nem tudom melyik utálatosabb az Ur előtt: a hamis theologiai tanítás és az ebből származó predikációs könyvek, a vagy az olyan közegyház, a mely inkább akar emberileg tetszelegni a gyarló, hiu, elavuló muló ugynevezett felvilágosultságnak, mintsem kedvében járnai annak a világ világosságának, mely nem változik és igaz mind örökké.- az olyan közegyház mely az Ur előtt utálatos se hideg se meleg hittel (Jel 3 15—16) megengedi a saduceusi „tudós“ köntösbe burkolt krisztustalanság könyveinek terjesztését, hogy szemet hunyva tolvaj ajtót mutasson a hamis tudományt hirdetőknak, kik lelkészi köntösben ölik meg az Ur oltára mellett forgolódva a hitet? És aztán jajgatni merünk, hogy a rideg statisztikai számok szerint is pusztulunk. De hát a lelkek belseje? A mindentudó Isten látja hány lélek veszett már el és még fog elsülyedni hűtelenségünk miatt. Ezért te magyar Sion, ha élni akarsz, ébredj fel aluvásodból az Ur ajtód előtt áll és zörget. Drávamenti

— **A „Vasárnapi Ujság“** március 15-iki száma hazafias képekkel és Mikszáth Kálmán nagy erővel irt cikkével ünnepli a nemzeti ünnepet, Ezenkívül képsorozatokat közöl a szentbernáthegy klostromról, a siketnémák oktatásáról, a Mihely és Déry Kálmán festőművész kiállításáról és a tattersalli állatkiállításról. Szép irodalmi olvasmányok: Rákosi Viktor regénye, Telekes Béla és Kiss Menyhért verse, Zöldi Márton elbeszélése Fogazzaro regénye. Egyéb közlemények: Garay Ákos művészi rajza, kép az angol parlament megnyitásáról, Egressy Ákos cikke Petőfi nevenapjáról tárcacikk a hétről s a rendes rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyed évre négy korona, a „Világkrónika“-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egzetem-u. 4 szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

— **Választási mozgalmak az erd. ref. Egyházkerületben.** Tudvalevő, hogy az erdélyi református Egyházkerület a mult hónap 18-án Kolozsváron tartott közgyűlésen ritka egyhangúsággal töltötte be a néhai Bartók György dr. halálával megüresedett püspöki széket Kenessey Béla személyében, a volt kerületi főjegyzővel. Ugy látszik, hogy az új főjegyző választás már nem fog ilyen simán megtörténni, a mi egészen természetes ha elgondoljuk, hogy a főjegyző rendszerint a püspöki szék várományosa szokott lenni. — Ezért az erdélyi reformátusok között igen élénk választási mozgalom indult meg a főjegyzői szék körül. Eddig négy jelölt áll szemben egymással: Bodor János szászvárosi,

Vásárhelyi Boldizsár dési első lelkész, Pokoly József és Nagy Károly theologiai tanár, kik közül Bodor János a püspöki szék betöltésénél is kombinációban volt, de mint tudvalevő, a jelöltetést Kenessey Béla egyhangu megválasztása érdekében nyilvánosan háritotta el magától. Főjegyzőségre már az egyházkerületi közgyűlés tagjaihoz intézet körlevélben jelölte pártja, melyet az egyházkerületnek sok tekintélyes tagja irt alá. A körlevélben nagy elismeréssel emlékeznek meg 22 éves lelkészi szolgálatáról, mely alatt életével, cselekedeteivel és példájával törekedett megvalósítani az ideális kalvinista pap feladatait s irodalmi téren is maradandó becsű munkásságot fejtett ki. Az érdekesnek ígérkező választás f. év április 7-én Kolozsváron lesz.

— **A debreceni ref. tanítóképzőintézet** köréből sajnálattal értesülünk, hogy Dr. Barcsa János, az intézet fáradhatatlan buzgalmu tanára tanítását egészségi okokból kénytelen felbeszakítani. A tulfeszített munka idézte elő törekvő kartársunk betegségét, a melyből mielőbbi felépülését őszintén kívánjuk. Tanítási munkáját kartársai egymásközt megosztva teljesítik, úgy azonban, hogy a közreműködésre az intézett korábbi kiváló tanárát, Somogyi Pál urat is sikerült megnyerniök, a ki jól megérdemelt nyugalmának egy részét áldozatul hozva. Készséggel engedett a tanárkar közóhajának s a magyar-irodalom-történet tanítását az iskolai év hátra levő részére elvállalta.

— **A március 15.** napi hazafias ünnepélyből a kollégium többi ifjúságának letkes tevékenysége mellett a képzőintézeti ifjúság is elismerésre méltóan kivette a maga részét. A külön ünnepély a diszteremben folyt le s 11 szám alatt egybeállított változatos műsora a tanulók nagy készülttségéről tett bizonyosságot és a közönség osztatlan jótetszésével fogadtatott. Ez alkalommal különösen oly nagymértékben nyilvánult meg a közérdeklődés ez ünnepély iránt, hogy a jelentkezőknek legfellebb negyed részét fogadhatta be a tágas diszterem. A közönség önkéntes adományaiából 21 k. 60 f. gyűlt egybe a mely összeg némi költséglevonás után a Kossuth-Lajos-alap gyarapítására fordított.

— **A debreceni ref. tanítóképző intézetben** a folyó iskolai év berekesztő szigorlatok és vizsgák a következő rendben tartatnak: máj. 18—30. IV. osztály szigorlatai. jun. 1—2. IV. évre tartozó magánvizsgák jun. 3. Képesítő vizsgára jelentkezés jun. 4—5. Írásbeli képesítő vizsgák. jun. 9—20. I—III. oszt. szigorlatai. jun. 21. d. e. 10 orakor Gyakorló iskola vizsgája. jun. 22. I—III. oszt. nyilvános vizsgája, jun. 23. Magánvizsgák. jun. 24—30. Szóbeli és gyak. képesítő vizsgák.

— **Lelkészek apostoli munkája.** A kolozsvári egyházmegyének lelkipásztorai f. év február 23-án tartották meg értekezletüket, a melynek célja az egyháztársadalmi élet fejlesztése. Ez értekezlet, a melyen jelen volt Herepey Gergely, az egyházmegye esperese is, istentisztelettel kezdődött s a lelkeket az Úr zsalmolyához emelő imát maga az esperes tartotta. Prédikált a kidei lelkész. Templomozás után az összegyűlt hívek előtt remek előadást tartott Bácsy Gyula válaszi lelkész a VII-ik parancsolattal kapcsolatosan a vadházasságról. Színes előadásban valóságos apostoli szeretettel és szigorral figyelmeztette a népet a VII. parancsolat megszegésének káros következményeire; a vadházasság lelket ölő hatalmára. És szívére tapintott a népnek, mert nem egy szemben lehetett könnyek

csillogását látni. Máthé Sándor ördögkereszturi lelkész a káromkodásról tartott előadást. Értelmesen, világosan, a nép sajátos, egyszerű nyelvén fejtette ki, hogy mint neveli bűnre a gyermeket a káromkodás elsajátítása. S szinte megdöbbenve néztek egymásra az atyafiak, mikor így szólott: „nem a zengő madártól tanulja el a gyermek a káromkodást”. Azután az esperes kötötte szívére a népnek, a mit a két előadótól hallott s Isten áldását kérve a gyülekezetre — az előadás véget ért.

— **Elsimultak a viharok.** Megirtuk, hogy a debreceni ref. egyházban nagy elégedetlenséget idézett elő a tiszántuli egyházkerület azon határozata, melyszerint ez év elejétől kezdve nem engedi meg a tanítóképzőbe járó ifjaknak, hogy a város külterületein, mint éneklő diákok a temetéseken résztvegyenek. Az elégedetlenség a kertészekben oly vehemens erővel tört ki, hogy a hívek azzal fenyegetőztek, hogy ők inkább kilépnek a ref. egyházból, de diáknélküli temetésbe bele nem nyugszanak. Több halottat magok a hívek temettek el pap nélkül, kántor nélkül. Az így felzaklatott kedélyek lecsillapítására végre az egyh. kerületi elnökség úgy intézkedett, hogy a legközelebbi kerületi gyűlésig visszaállította a régi temetési rendet. Erre a hívek megnyugodtak, ismét rendben van minden.

— **Beszélő számok.** A debreceni ref. egyház presbyteriuma e hó 14-én tárgyalta és fogadta el az ezen évre megállapított egyházi költségvetést; Ebbe a költségvetésbe érdemes kissé bepillantánunk, mert látjuk belőle az egyház hatalmas erejét. Csak a közjótékonyági tételeket soroljuk fel. Segélyekre, évjáradékokra ad az egyház évenként mintegy 14 ezer koronát; Ösztöndíjakra 12 ezer koronát, a szegényápoló-intézet fenntartására 26 ezer koronát, szegények felsegítésére külön 15 ezer koronát, árvák neveltetésére 22 ezer koronát. Ezt az u. n. Mária Terézia árvatartó alapból eszközözi. Ez alap most mintegy 600 ezer korona tökéből áll. Évenként gyűjti belőle az egyház külön az árvaházépítési alapot is, mely ez évben már meghaladja a 200 ezer koronát. A fentebbieken felül még évi 8 ezer koronával árvatanulókat, 5 ezerrel kollégiumi diákokat és mintegy 2 ezerrel nem kolduló szegényeket segélyez az egyház.

— **A szombatosok.** Erdélyben Bethlen Gábor és I. Rákóczi György fejedelem alatt élt a szombatosok, vagy zsidózók rajongó felekezete. Ezek énekeit gyűjtötte most össze Major Gyula zeneszerző egy könyvben, mely a Magyar Zeneműterjesztő Társaság kiadásában jelent meg. Major rövid előszóban megemlíti, hogy a szombatosok 1648-ban, I. Rákóczi Gy. rendeletére vagy valamely törvényes vallásfelekezethez léptek, vagy pedig Törökországba vándoroltak. Csak egy kis töredékük mert nagy titokban Bözödujfalu környékén meghúzódni a hol apáról-fiúra tartották meg a régi szokásokat, és főképpen az ősi énekeket, a melyek jórészt székely balladából keletkeztek. 1868-ban az egész falu áttért a zsidó hitre. Ettől kezdve megváltozott a szombatosok éneke is. Sok keleti motívum került bele a régi magyar dallamok közé, a melyeknek magyar eredete a ritmusban és dallamfűzésben még mindig fölfedezhető. Major Gyula egy bözödujfalusi öreg éneke után jegyezte föl a néprajzi szempontból igen érdekes szombatos-énekeket.

— **A budapesti Bethánia-egylet** ez évi rendes közgyűlését március 25-én d. e. 10 órakor tarja a református főgimnázium dísztermében. A közgyűléssel kapcsolatban értekezlet lesz. Előzőleg, március 24-én szeretetvendégség lesz, március 25-én este 6 órakor pedig a Kálvin-téri templomban vallásos estély. Részletes programot később bocsát közre az egyesület választmánya.

— **Protestáns hittérítés.** A prot. hittérítés munkája mind nagyobb arányokat ölt. Kitűnt ez főként abból, ha a prot. hittérítés eredményét összehasonlítjuk a sokkal régebbi kath. misszióval. A kath. misszió 5.275.450 áttért keresztyént számít, a prot. pedig 11 mill. 850 ezret. A számok beszélnek. Az 1906. évi statisztikai összeállítás szerint egyedül a német prot. misszió társaságoknak volt 629 fő és 2629 mellékállomása. Ezekben 1160 európai misszionárius, 979 felszentelt lelkész, 18 orvos, 177 missziói nővér és 9869 benschülött segédmunkás működött. Három új misszióterületet is vettek munkába Indiában, Ukambában, és Dohaggalandban. Kiterjesztette a lipcsei hittérítő társaság munkásságát Hátsó Indiába, Malakka félszigetére is. Ime így munkál mindenfelé Krisztus az ő szent lelkével!

— **Alapszabály-jóváhagyás.** A Kálvin-szövetség alapszabályait a belügyminiszter f. évi 23196 sz. alatt helybenhagyta. Ennek a Kálvin-szövetségnek feladata lenne egyháztársadalmilag tömöríteni és hathatós munkásságra sarkalni a magyarországi kálmínistákat, életet lehelni a holt tagokba és megeleveníteni a kihalt mezőket. Mindenekelőtt hittel és szentlélekkel teljes vezetőkre van szükség. Ilyeket kell keresni! Az Isten adja hogy találjunk! Aztán a szövetségben egyesüljünk mindnyájan!

Tartalom-jegyzék: Bibliai képek. Tóth József. — Külső szervezkedés, belső fejlesztés. Dr. Ferenczy Gyula. — A templomi szószék hatalma. Bokross Elek. — Vigyed a mélyre és bocsássátok le a ti hálótokat. — Baráth Imre. — Az új ágendás könyv készítéséhez. E. Lyturgus. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: **Dr. Ferenczy Gyula.**

Pályázat.

A debreceni főiskola bölcsészeti szakán akadémiai tanári állásra ref. vallásu egyének részére pályázat hirdettetik.

A megválasztandó tanár a középiskolai tanárképzés követelményeinek megfelelő előadásokat köteles tartani a következő tudományok köréből:

Rendszeres magyar nyelv, finn nyelv és összehasonlító a finnugor nyelvészet.

Mindezen tantárgyak előadásában legfeljebb heti 10 óra tartására kötelezhető.

A pályázók minősítését illetőleg megkiván-
tatik az egyetemi magántanári képesítés a fen-

tebbi tárgykörök valamelyikéből; amennyiben ez a megválasztottnál hiányzanék, annak utólagos megszerzése a megválasztástól számított négy éven belül feltétlenül kötelező.

Magántanári képesítés birtokában nem levő pályázók közül csak olyanok kérvénye vétetik figyelembe, kik szakbeli doktorok és középiskolai tanári oklevelük van.

A megválasztott tanár az 1894. évi XXVII. t.-c.-ben szervezett országos tanári nyugdíjintézet jogositott és kötelezett tagja.

Javadalmazása: Rendes tanári fizetés évenként 4800 korona, mely öt év után 5400, tíz év után 6000 koronára emelkedik; lakáspénz 840 korona, ötödéves korpótlék 400 korona, melynek összege azonban 2000 koronánál többre nem terjedhet.

Ebből a fizetésből azonban nyugdíjjogosultság szempontjából egyelőre csak 4000 korona alapfizetés és öt ízben 200—200 korona számíttatik be.

Míg a megválasztott tanár meg nem szerzi az egyetemi magántanári képesítést, javadalmazása 4000 korona alapfizetés, 800 korona lakbér és öt ízben 200—200 korona korpótlék lesz.

A közvetlenül megelőzőleg rendes tanári minőségben közép, vagy felsőbb iskolánál eltöltött szolgálati idő a korpótlék és nyugdíjjogosultság szempontjából beszámíttatik.

A pályázati kérvények közhivatalban levők által felettes hatóságok útján, mások által közvetlenül (kellőleg felszerelve, életrajzi vázlattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal, az irodalmi működést is feltüntető mellékletekkel ellátva) hivatalomba folyó év április hó 20-ig nyújtandók be.

Kelt Debrecen 1908. március 11-én

a püspök helyettes

Dicsőfi J.
egyh. ker. főjegyző.

Pályázat.

A debreceni főiskola bölcsészeti szakán akadémiai tanári állásra ref. vallásu egyének részére pályázat hirdettetik.

A megválasztandó tanár a középiskolai tanárképzés követelményeinek megfelelő előadásokat köteles tartani a következő tudományok köréből:

Rendszeres latin és görög nyelv és irodalom (classica philologia); segédtudományai, irodalomtörténet, auktormagyarazatok.

Mindezen tárgyak előadásában legfeljebb heti 10 óra tartására kötelezhető.

A pályázók minőségét illetőleg megkiváncsoltatik az egyetemi magántanári képesítés a fentebbi tárgykörök valamelyikéből, amennyiben ez a megválasztottnál hiányzanék, annak utólagos megszerzése a megválasztástól számított négy éven belül feltétlenül kötelező.

Magántanári képesítés birtokában nem levő pályázók közül csak olyanok kérvénye vétetik figyelembe, kik szakbeli doktorok és középiskolai tanári oklevelük van.

A megválasztott tanár az 1894. évi XXVII. t.-c.-ben szervezett országos tanári nyugdíjintézet jogositott és kötelezett tagja.

Javadalmazása: rendes tanári fizetés évenként 4800 korona, mely öt év után 5400, tíz év után 6000 koronára emelkedik; lakáspénz 840 korona, ötödéves korpótlék 400 korona, melynek összege azonban 2000 koronánál többre nem terjedhet.

Ebből a fizetésből azonban nyugdíjjogosultság szempontjából egyelőre csak 4000 korona alapfizetés és öt izben 200—200 korona korpótlék számíttatik be.

Míg a megválasztott tanár meg nem szerzi az egyetemi magántanári képesítést, javadalmazása 4000 korona alapfizetés, 800 korona lakbér és öt izben 200—200 korona korpótlék lesz.

A közvetlenül megelőzőleg rendes tanári minőségben közép vagy felsőbb iskolánál eltöltött szolgálati idő a korpótlék és nyugdíjjogosultság szempontjából beszámponjtábjából beszámíttatik.

A pályázati kérvények közhivatalban levők által felettes hatóságok útján mások által közvetlenül (kellőleg felszerelve életrajzi vázlattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal, az irodalmi működést is feltüntető mellékletekkel ellátva) hivatalomba folyó év április hó 20-ig nyujtandók be.

Kelt Debrecen, 1908. március 11.

a püspökhelyettes
Dicsőfi József
egyh. ker. főjegyző.

Alkalmi vétel.

Bükk tüzifa I. osztályu száraz vagonként
Debrecenbe szállítva 240 korona.

Fakereskedő Vállalat
Tiszolcz.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-
Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.) Világkivitel!

**A legjobb magvak. A legnemesebb
csemetefák. A legszebb diszfák,
== cserjék, rózsák, fényők. ==**

Kertészeti kézikönyv diletánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen.

Szives figyelmébe ajánljuk a
közelgő konfirmáció alkalmára

Révész-Szoboszlay S. Szabó-féle

Konfirmációra előkészítő kátét

kérdések és feleletekben.

Ára 30 fillér.

Minden 10 egyszerre rendelt példány után egyet
ingyen adunk.

Konfirmációi emléklapok

darabja 4—5 és 6 fillér.

100 darab egyszerre való vételénél 3.60, 4.50, 5.40

Kaphatók:

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatala.

Debrecenben.

Kedvező alkalom!

4 és fél kiló (körülbelül 50 darab) pipere szappant csekély 6 korona árért, liliumtej, rózsa, glycerin, orgona, ibolya, rezeda, jázmin és gyöngyvirágokból szépen összeválogatva küld postautánvétellel AUFFENBERG JÓZSEF Budapest, VII.-Verseny-u. 6.

Orgona építészeti műterem

DEBRECENBEN.

Darabos-utca 7. szám alatt (a Collégium mellett.)
Fennáll 1883. óta.

Készíték a mai kor legtökéletesebb vívmányai szerint bármily rendszerű s nagyságu új orgonákat, jótállás mellett. — Orgona építészetem fennállása alatt 193 ev. ref. egyháznak szolgáltam teljes megalégedésükre munkámmal, melyeknek jóságával, kiválóságával elértem azt, hogy minden évben növekszik a cégem iránti bizalom, melynek folytán a mult évben üzletemet gépekkel szereltem fel, hogy minden tekintetben a kor színvonalán álljak.

Elvállalok régi orgonák új szerkezetre való átalakítását áthelyezését, tisztítását és javítását, vagy évi gondozását mérsékelt áron. A nagytiszteletű és tekintetes egyházi előljároság szives pártfogásába ajánlva továbbra is magamat teljes tisztelettel

Kerékgyártó István
orgona építő.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolesóbban szállit

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám.

Pianók.

Ara 120 kor.-tól
fölfele. —
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfele

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérn.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkkel, templomok, szemináriumok részére.

Orgona - Harmoniumok

A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes húros-, vouós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda

mely által bármely hegedű, gor donka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Türo-gató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentesen küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszmnüves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogastalan munkát készít mindennemű könyvkötészeti, diszmnücekben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

**Anyakönyveket, tartós jókötésben
Szent Bibliát és emléklapokat
különleges diszkötésben jubileumokra.**

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas.
Kéziratok befoglalására **tablákat**, melyek a szöszéken vagy temetéseknel előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számcsészakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálók, — számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emléklap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes stylusban, levéltári okmánytartók.*

Löfkovits Arthur

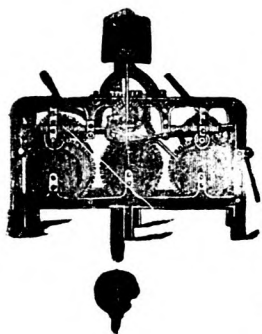
— óras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok
nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyöseb-ben eszközli

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.
50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Lukács Vilmos és Testvére

Hatvan-utca 5.

Tető fedési vállalat Eternit aszbeszt ezement palával. Aszfalt lemezek egyszerű és kettős ragasztott fedés Faczement tetők készítése. Mindennemű beton és ezement munkák. Portland és román ezement.

Telefon 308.

A magyar védőegyesület 340—42. számú védőtáblái.

Erős takarékos konyha
tűzhelyek edények

mosó facsaró és mángorló

gépek raktára.

Sesztina Lajos

vaskereskedésében

DEBRECEN, Piac-u. 23

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Ötödik évtársulatát 1908. január elsején nyitotta meg melybe tagok bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid négy évi fenállása alatt 4200-re emelkedett, a kik 16,000 törzsbetétre több mint 800,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 2500,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamattal folyósít.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ ere. jég kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezes jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékul elfogadható értékekre.

Jelentkezések az ötödik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 69. szám, az Ipar- és keresk. kamara épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

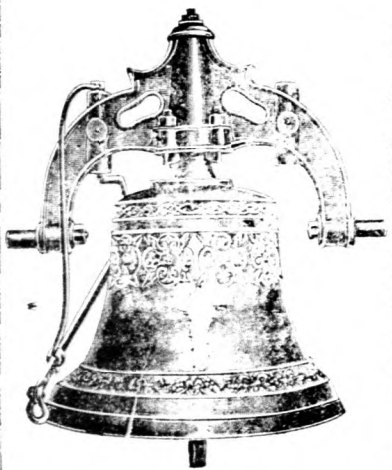
Grósz Nagy Ferencz.

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja
harangöntő
mühelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett szállít

harangokat

bármint súlyban, nem-tetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Arjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok elismerő irat.

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangesoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern atlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-dűéhez hasonló alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hang-

guak, mint régi modoruk. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyetnekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokaköltségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagyéremmel kitüntetve.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját mühelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPITVAOTTT 1845-ben.